

ระเบียบวิธีวิจัย

การวางแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) แบบวัคครั้งเดียว (One - shot case study)

กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการศึกษาเฉพาะกรณี ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจึงได้แก่สตรีที่เป็นสมาชิกกลุ่มสตรีประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ผักตบชวาบ้านสันป่าม่วง ตำบลบ้านตอม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ทั้งหมดจำนวน 63 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาจากหนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา แบ่งเป็น 3 หมวด คือ

หมวด ก. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส และรายได้ จำนวน 3 ข้อ

หมวด ข. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อคุณลักษณะของนวัตกรรม โดยแยกเป็น 5 คุณลักษณะ คือ 1. ความได้เปรียบเชิงเทียบ 2. ความเข้ากันได้ 3. ความซับซ้อนหรือยุ่งยาก 4. ความสามารถนำไปทดลองได้ 5. ความสามารถสังเกตเห็นผลได้ ตามหลักของ Rogers และ Shoemaker จากหนังสือชื่อ Communication of Innovation : A Cross-cultural Approach และแยกคำถามย่อยในแต่ละคุณลักษณะโดยอาศัยแนวความคิดจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 18 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นคำถามเปิด มีคำตอบให้เลือกตอบ

- หมวด ค. ความเห็น เปรียบเทียบคุณลักษณะของนวัตกรรมที่มีผลมากกว่าต่อการยอมรับ เป็นคำถามเปรียบเทียบคุณลักษณะ 5 ประการดังกล่าว โดยการนำคุณลักษณะ ทั้ง 5 ประการมาจับคู่เปรียบเทียบทีละคู่ให้กลุ่มตัวอย่าง เลือกตอบ ทั้งหมด 10 คู่ ซึ่งอาศัยแนวความคิดจากหนังสือ สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ของ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ชวิชัย อักษรระสุข และพิสิฐ ศุภรียพงษ์ ลักษณะคำถามเป็นคำถามเปิดให้เลือกตอบ จำนวน 10 คำถาม

รวมทั้งสิ้น 31 คำถาม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ เข้ากันได้ ความซับซ้อนหรือยุ่งยาก ความสามารถนำไปทดลองได้ และความสามารถสังเกตเห็นผลได้ ซึ่งคาดว่าคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งจะมีผลมากที่สุดต่อการยอมรับ
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การยอมรับการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ผักตบชวา

ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลอง (Try out) กับสมาชิกกลุ่มสตรีประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ผักตบชวาในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับสมาชิกกลุ่มสตรีประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ผักตบชวาบ้านสันป่าม่วง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 ราย ในวันที่ 2 - 4 มิถุนายน 2526 เพื่อทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามนั้น แล้วทำการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของแบบสอบถามให้เหมาะสมเพื่อสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจริงในวันที่ 2 - 6 กรกฎาคม 2526

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยความร่วมมือของนายสมบัติ วงศ์ราษฎร์ พัฒนาการอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผู้ใหญ่นานสันป่าม่วง ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง

พะเยา จังหวัดพะเยา และนางมาลัย ทองมา ประธานกลุ่มสตรีประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จักตบชาวบ้านสันป่าม่วง

ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มสตรีประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จักตบชาวบ้านสันป่าม่วง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาความคุ้มค่ากับการรอกค่าตอบแทนแบบสอบถามโดยใช้เวลาประมาณ 25 นาทีต่อการสัมภาษณ์ 1 ราย ระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล จำนวน 5 วัน โดยพบอุปสรรคบางประการ กล่าวคือ ระยะเวลาที่เก็บข้อมูล เป็นต้นฤดูกาลหนาวน้ำ (เดือนกรกฎาคม) ผู้วิจัยต้องเดินทางไปเก็บข้อมูลบริเวณที่กลุ่มตัวอย่างกำลังทำกิจกรรมในพื้นที่ทุ่งนาซึ่งอยู่บริเวณรอบนอกของหมู่บ้าน ทำให้ต้องใช้เวลามากในการเดินทางไปพบกลุ่มตัวอย่างแต่ละราย บางวันทำให้การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในแต่ละจุดไม่ทันครบทุกคนตามกำหนด ทำให้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาได้ 58 ราย จากจำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.06 ของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การตรวจสอบข้อมูลที่เก็บได้

การตรวจสอบข้อมูลที่เก็บได้ นั้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามว่าได้รับคำตอบครบถ้วนตามข้อคำถามหรือไม่ และตรวจสอบความถูกต้องบางประการกับประธานกลุ่มสตรีประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จักตบชาวบ้านสันป่าม่วง เพื่อให้ข้อมูลที่สมบูรณ์และถูกต้องตามข้อเท็จจริงมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยใช้มือ แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ

1. แบบพรรณนา (Descriptive Method) เป็นการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การใช้ตารางแจกแจงแบบร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูล
2. การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis testing) ดังนี้
 - 2.1 ค่าความถี่ เพื่อหาอันดับความสำคัญของคุณลักษณะทั้ง 5 ประการของนวัตกรรมที่ตัวอย่างแต่ละคนตอบแล้วหาค่าความถี่ที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งของคุณลักษณะทั้ง 5 ประการ

2.2 สถิติ χ^2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างการยอมรับ เป็นอันดับหนึ่งของ
คุณลักษณะทั้ง 5 ประการ นั้น โดยใช้สูตร

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

Σ = สัญลักษณ์แสดงผลรวม

O = ค่าเป็นจริง

E = ค่าคาดหวัง

χ^2 = สัญลักษณ์ของไค สแควร์

เมื่อคำนวณค่าของไค สแควร์ แล้ว นำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับค่าของตารางไค
สแควร์ โดยผู้วิจัยกำหนดเปรียบเทียบค่าที่มีนัยสำคัญในระดับ 0.01 และกำหนดอิศราความ
เป็นอิสระ (degree of freedom หรือ df) ดังนี้

$$df = (r-1) (c-1)$$

r = จำนวนกลุ่มชั้นของตัวแปรที่อยู่ในแถวอน

c = จำนวนกลุ่มชั้นของตัวแปรที่อยู่ในคอลัมน์

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย